

אדם לתקן מעשיו. שפשמגיעים ימיו להסתלק מהעולם, הקדוש ברוך הוא תוהה עליו ואומר, ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה, והרי השבעתי אותה בשבועה של שמי שלא לשקר בי, והעדתי בה פשיירה לעולם, והוא עד ודאי, מכמה פעמים שהעדתי בה לשמר מצוותי. לכן, הואיל והאדם הוא עד, בשעה שישוב לפני המלך - או ראה או ידע. או ראה אותם חטאים שעשה והתבונן בהם. או ידע בברור הדבר שעבר על מצות רבונו. אם לוא יגיד - אם לא יודה עליהם לפני רבונו (מה כתוב) פשיצא מן העולם הזה, ונשא עונו. וכשישא עונו, איך יפתחו לו פתח ואיך יצמד לפני רבונו, ועל זה נפש כי תחטא פתוב.

נפש כי תחטא. רבי אבא פתח, (תהלים מד) כל זאת באתנו ולא שכחנו ולא בכריתך. כל זאת באתנו, היה צריך להיות כל אלו באו עלינו! אלא כל הדינים שלמעלה באו עלינו. ולא שכחנו, ולא שכחנו דברי תורתך. מכאן למדנו, כל מי ששונה דברי תורה ולא רוצה לעסק בה, כאלו שכח את הקדוש ברוך הוא, שהרי כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא.

ורא שקרנו בכריתך, שכל מי שמשקר בכרית הקדש הזו שרשומה בו, כאלו שמשקר בשמו של המלך, משום ששמו של המלך רשום באדם. ומקרא אחר מורה לפתוב הזה, שפתוב (שם) אם שכחנו שם אלהינו ונפרש פפינו לאל זר. אם שכחנו שם אלהינו, כמו שנאמר ולא שכחנוך (והרי התורה שהיא שם והכל דבר אחד. מה השקר כאן? אחזת בזה. שכל מי ששומר את

עלמא, קדשא בריך הוא תוהא עליה, ואומר, ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה, והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא בי, ואסהדית בה פד נחתת לעלמא, והוא עד ודאי, מכמה זמנין דאסהדית בה, לנטרא פקודי. בגין כך הואיל ובר נש הוא עד, בשעתא דיתוב קמי מלפא, או ראה או ידע. או ראה, אינון חובין דעבד ואסתפל בהו. או ידע בבירורא דמלה דעבר על פקודא דמאריה, אם לוא יגיד, אם לא יודי עליהו קמי מאריה (מה כתוב) פד יפוק מהאי עלמא, ונשא עונו. וכד ישא עונו, היאך פתחין ליה פתחא, והיאך יקום קמי מאריה, ועל דא נפש כי תחטא כתיב.

נפש כי תחטא. (ויקרא ד) רבי אבא פתח, (תהלים מד) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא בכריתך. כל זאת באתנו, כל אלו באו עלינו מיבעי ליה. אלא כל דינין דלעילא אתו עלנא. ולא שכחנוך, ולא אנשינא מילולי אורייתך. מכאן אוליפנא, כל מאן דאנשי מלולי אורייתא, ולא בעי למלעי בה, כאלו אנשי לקודשא בריך הוא, דהא אורייתא כלה שמה דקודשא בריך הוא הוי.

ורא שקרנו בכריתך, דכל מאן דמשקר ביה בהאי את קיימא קדישא דרשים ביה, כאלו משקר בשמה דמלפא, בגין דשמה דמלפא אתרשים ביה בבר נש. וקרא אתרא אודי ביה בהאי קרא, דכתיב, (תהלים מד) אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש פפינו לאל זר. אם שכחנו שם אלהינו, כמה דאת אמר ולא שכחנוך (והא היא אורייתא דאיהו שם אלהינו). ונפרוש פפינו לאל זר, כמה דאת אמר, ולא שקרנו

אלהינו). ונפרש פפינו לאל זר, כמו שנאמר ולא שקרנו בכריתך. שפרש פפיו לרשות אחרת ומשקר בכרית הזו, ולכן התורה

הברית הזו כאלו שמר את כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה.

בא ראה, טרם שנמול אברהם הרי לא נאמר שהוא שמר את התורה. פיון שנמול מה כתוב? (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמתי מצותי חקותי ותורתי. והכל משום שנמול ונרשם בו הרשם הקדוש ושמר אותו כראוי, מצלה עליו כאלו שמר את כל התורה. אף ביצחק כתוב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל זה נקראת התורה ברית.

בא ראה, משום שיוסף שמר את הברית הזו ולא רצה לשקר בה, זכה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא, ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא השירה את שמו בתוכו, שכתוב (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכת העולם הזה ולברכת העולם הבא.

אמר רבי יצחק, כתוב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וגו'. משום שיוסף שמר את הברית הזו, זכה בשור, שהוא ראשון לקרבן. אמר לו רבי יהודה, אם כך, למה התברך בדבר שהוא שמאל? בימין היה צריך, שהרי כתוב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר לו, כדי שיגן על חטאי ירבעם.

אמר לו, סוד למדנו בכתוב הזה, שפיון שיוסף שמר את הברית הזו, שהברית הזו אחוזה בשתי דרגות, ואותן שתי דרגות למעלה נקראו בשמות. ולמדנו בפרשת פרה אדמה, שהפרה הזו היא דרגה אחת מאותן שתי דרגות

בבריתך. וכלא חד מלה. מאי שקרא הכא. דפריש בפיו לרשותא אחרא, ומשקר בהאי ברית. ועל דא אורייתא אחידת בהאי, דכל מאן דנטיר האי ברית, כאלו נטיר אורייתא כלה, ומאן דמשקר בהאי, כאלו משקר באורייתא כלה.

תא חזי, אברהם עד לא אתגזר, הא לא אתמר דאיהו נטיר אורייתא, פיון דאתגזר מה כתיב, (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי מצותי חקותי ותורתי. וכלא בגין דאתגזר, אתרשים ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה פדקא יאות, סליק ליה פאילו נטר אורייתא כלה. יצחק (דף י"ד ע"א) אוף הכי כתיב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל דא אורייתא אקרי ברית.

תא חזי, יוסף בגין דנטיר ליה להאי ברית, ולא בעא לשקרא ביה, זכה ליקרא בהאי עלמא, וליקרא לעלמא דאתי. ולא עוד, אלא דקודשא בריך הוא אשרי שמייה בגויה, דכתיב, (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכתא דהאי עלמא, ולברכתא דעלמא דאתי.

אמר רבי יצחק, כתיב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף בגין דנטיר להאי ברית, זכה בשור, דאיהו קדמאה לקרבנא. אמר ליה רבי יהודה, אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהי שמאלא, בימינא מיבעי ליה, דהא כתיב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר ליה בגין דנגין על חובי דירבעם.

אמר ליה, רזא אוליפנא בהאי קרא, דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית, דהאי ברית אחיד בתרין דרגין, ואינון תרין דרגין לעילא, בשמחן אתקרוין. ואוליפנא בפרשת פרה אדמה, דהאי פרה חד דרגא